

بخش جغرافیای سیاسی - فرهنگی

انقلاب اسلامی ایران

(۱)

یادآوری

آنچه را که از این شماره با عنوان «جغرافیای سیاسی - فرهنگی انقلاب اسلامی ایران» از نظر می‌گذرانیم، گواه روشنی است بر نقش حماسه ۱۵ خرداد در دگرگونی ذاتی سیاسی و فرهنگی جامعه مذهبی ایران. در این بخش، نخست جدولها و سپس فهرستهایی از مساجد، حسینیه‌ها و هیئتهای مذهبی در نگاه می‌نشیند که از سال ۴۳ به بعد -در اطلاعات شهربانی- برایشان پرونده سیاسی تشکیل شده است. این جدولها و فهرستها -به‌رغم کاستیها و کمبودهای ناشی از علل و عواملی که شرح آن را مجال دیگری باید- به‌روشنی بیانگر این واقعیت است که مسجد، حسینیه و هیئت مذهبی که پیش از نهضت اسلامی، -به دلایلی- به‌گونه‌ای سیاست‌گریزی دچار بود، از آن‌پس به سیاست روی آورد؛ چنان‌که به شبکه‌ای فعال در براندازی رژیم گذشته، تبدیل شد...

در راستای عمل به آنچه در شماره گذشته وعده دادیم، و در جهت زمینه‌سازی برای ترسیم جغرافیای سیاسی - فرهنگی انقلاب اسلامی ایران، اینک جدولهایی را از مساجد، حسینیه‌ها و هیئتهای شناخته شده در اطلاعات شهربانی که عمدتاً دارای نقش سیاسی بوده‌اند و برایشان پرونده تشکیل شده است، به یاد آشنایان تقدیم می‌کنیم. ذکر چند توضیح خالی از فایده نیست:

۱- این جدولها تنها با استفاده از يك منبع مهم تهیه شده است که عبارت است از بایگانی راکد شهربانی، که در همین فرصت لازم می‌دانیم از مسؤلین محترم که در وزارت کشور و شهربانی با بنیاد تاریخ... صمیمانه همکاری کردند، سپاسگزاری کنیم. بنابراین نباید چنین پنداشت که این جدولها تمامی پایگاههای نهضت را -حتی در سطح مساجد، حسینیه‌ها و هیئتهای مذهبی- فراگیر است، که روشن است استانهایی چونان اصفهان و زنجان فعالتر از آن بوده‌اند که در این جداول به چشم می‌خورد.

۲- در عین حال، ارزش تحقیقی این جدولها را - حداقل در حد نمونه برداری- نباید از یاد برد، و هر چند که در جمع بندی تحلیل و نتیجه گیری نباید شتاب کرد، می توان به نتیجه های روشنی چونان میزان تقریبی نقش استانها، مقایسه مساجد، حسینیه ها و هیئتها و... دست یافت و دست کم فرضیه هایی در این زمینه ها برای تحقیق در اختیار داشت.

۳- در شماره های آینده، فهرست جداگانه مساجد، حسینیه ها و هیئتها مذهبی را با نام و به تفصیل از نظر می گذرانیم.

بسمه تعالی

جدول شماره یک

تعداد پرونده های تشکیل شده در شهراتیها جهت مساجد، حسینیه ها و هیئات مذهبی در تهران از سال ۴۳ تا سال ۵۷

سال تشکیل پرونده	مساجد	حسینیه ها	هیئات
۱۳۴۳	۲ پرونده	-	۱۱ پرونده
۱۳۴۴	۲۲	-	۵۸
۱۳۴۵	۱۵	۲ پرونده	۲۰
۱۳۴۶	۷	-	۱۲
۱۳۴۷	۱۰	۱	۴
۱۳۴۸	۸	۱	۴
۱۳۴۹	۲	-	۹
۱۳۵۰	۴	-	۸
۱۳۵۱	۴	-	۱۱
۱۳۵۲	۴	۱	۱۰
۱۳۵۳	۶	-	۲
۱۳۵۴	۸	۲	۱
۱۳۵۵	۱۲	-	۴
۱۳۵۶	۱۳	۱	۱
۱۳۵۷	۶	۲	۳

بسمه تعالی

جدول شماره دو
تعداد پرونده های تشکیل شده در شهربانیها جهت مساجد، حسینیه ها و هیئات مذهبی
در شهرستانها از سال ۴۳ الی ۵۷

سال تشکیل			
پرونده	مساجد	حسینیه ها	هیئات
۱۳۴۳	۱ پرونده	-	۲ پرونده
۱۳۴۴	۳	۱ پرونده	۶
۱۳۴۵	۶	۲	۷
۱۳۴۶	۲	-	۱
۱۳۴۷	۱	۱	۳
۱۳۴۸	۳	۲	۲
۱۳۴۹	۲	۱	۴
۱۳۵۰	-	۱	-
۱۳۵۱	-	۳	۴
۱۳۵۲	-	-	۳
۱۳۵۳	۵	-	۵
۱۳۵۴	-	-	۲
۱۳۵۵	۲	۱	-
۱۳۵۶	۶	۳	۲
۱۳۵۷	۱	-	-

بسمه تعالی

جدول شماره سه
تعداد پرونده های تشکیل شده در شهر بانیها جهت مساجد، حسینیه ها و هیئات مذهبی
در سراسر کشور به تفکیک استان از سال ۴۳ تا سال ۵۷

استان	تهران	مساجد	حسینیه ها	هیئات
استان	تهران	۱۲۶ پرونده	۱۲ پرونده	۱۶۲ پرونده
خوزستان	۳	۰	۱	۴
کرمان	۲	۰	۱	-
خراسان	۲	۰	-	-
مازندران	۵	۰	۱	۱
همدان	۱	۰	-	-
کردستان	۱	۰	۱	-
سمنان	-	۰	۱	۵
لرستان	-	۰	۱	۲
گیلان	-	۰	۱	۲
زنجان	-	۰	-	۱
اصفهان	-	۰	۱	۵
هرمزگان	۱	۰	-	۱
مرکزی	-	۰	۱	۱
آذربایجان غربی	۷	۰	-	-
آذربایجان شرقی	۲	۰	۱	۱
یزد	۱	۰	-	۲
ایلام	۱	۰	-	-
فارس	۲	۰	۳	۳
کرمانشاه	۱	۰	-	۳